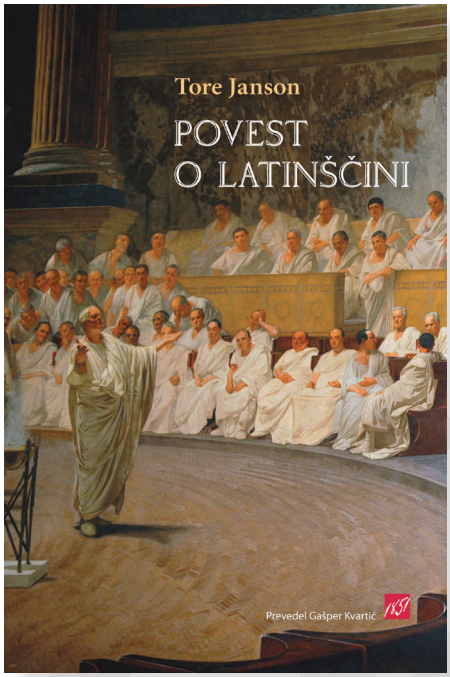
Celjska Mohorjeva družba
Prva slovenska založba

TORE JANSON: POVEST O LATINŠČINI

Živa latinščina

Čeprav latinščino že več kot stoletje razglašamo za mrtvo, se vedno znova prikrade v našo zavest in podzavest. Poleg grščine najpomembnejši klasični jezik Evrope ni botroval samo razvoju kulture in umetnosti na Zahodu, pač pa je ožje pomembno zaznamoval tudi našo deželo pod Alpami. Tore Janson, pronicljivi švedski jezikoslovec, nas vodi po preteklosti, sedanjosti in prihodnosti latinščine v doslej najbolj pregledni knjigi o zgodovini, vplivu in zakonitostih latinskega jezika.

Kljub temu da je latinščina dandanes uradni jezik le še v državi Vatikan, ostaja namreč formalni jezik Katoliške cerkve, se z njo – pogosto nevede – srečujemo v procesu izobraževanja, saj se uporablja v naravoslovni razvrstitvi živih bitij, pa seveda v medicini in pravu. Poleg tega nam latinščina pomaga razumeti zakonitosti besedotvorja in etimologije več evropskih jezikov, med drugimi tudi angleščine in seveda slovenščine.

Ker pa so latinske slovnice načeloma prezahtevne za splošnega bralca, vrzel v zanimanju za latinščino zapolnjuje *Povest o latinščini*, pregledno in lucidno delo jezikoslovca, ki je svoje študijsko življenje posvetil raziskovanju jezikov na prelomu zgodovinskega razvoja in sociolingvistične povezanosti jezika in družbe. Zato tudi *Povest o latinščini* prinaša več kot le zgodovinski uvid. Prinaša poljuden, a podroben vpogled v družbe, ki so se razvijale pod vplivom latinščine, ki ga z osvetlitvijo slovenskega konteksta dodatno razširita avtor predgovora dr. Aleš Maver in prevajalec Gašper Kvartič, ki je za to priložnost Jansonovo monumentalno delo obogatil z desetinami primerov iz slovenskega jezika in družbe. Knjigo po bogatem osrednjem delu skleneta še dvojezična slovarja najpogostejših besed in frazemov latinske zapuščine.

Podatki o knjigi

- Naslov: Povest o latinščini
- Avtor: Tore Janson
- Prevedel: Gašper Kvartič
- Predgovor: dr. Aleš Maver
- Urednik: Aleš Čeh
- Format: 135 mm x 210 mm
- Vezava: mehka z zavihi
- Število strani: 348
- ISBN: 978-961-278-539-0
- Cena: 33 €
- Založnik: Celjska Mohorjeva družba
- Leto izdaje: 2021

Kontakt

Uredništvo
T 03 426 48 00
urednistvo@celjska-mohorjeva.si

O avtorju

Tore Janson, rojen leta 1936, je upokojeni profesor latinščine in afriških jezikov Univerze v Göteborgu na Švedskem. Kot jezikoslovec se je ukvarjal z različnimi temami, povsod pa je združeval zanimanje za zgodovinski razvoj jezika ter sociolingvistično povezanost jezika in družbe. Svoja razmišljanja je strnil v treh mednarodno priznanih knjigah, med katerimi je najbolj prepoznavna prav *Povest o latinščini*, ki povezuje vsa avtorjeva raziskovalna zanimanja in vprašanja.

Odlomki iz knjige

Vsakdo med nami, ki je kdaj jedel srednje trdi kruh učitelja latinščine ali po domače »mučitelja otrok«, se je slejkoprej soočil z vprašanjem, kakšen smisel njegovo početje sploh ima. Navsezadnje so nas pogosto učili, da je latinščina mrtev jezik. To nas je sorazmerno hitro prestavilo v vlogo, sumljivo podobno prodajalcu kakšnega starega, ne pretirano privlačnega avtomobila, denimo wartburga, ki gre težko v promet. V takšni vlogi smo se oklepali vsake rešilne bilke, ki je vsaj malo kazala na to, da brez latinščine v slovenščini človek težko shaja. Zato se niti zdaj nisem mogel upreti skušnjavi in bom svoj premislek začel s povedjo, ki bo delovala nekoliko, ne pa preveč za lase privlečena: *Kaplana Marka, minorita iz Kopra, so komplikacije s križem to zimo pripeljale na operacijsko mizo.*

Takšna poved vsebuje pravi ognjemet navezav na latinski jezik in njegovo dediščino pri nas.

(Str. 9–10, iz predgovora dr. Aleša Mavra)

Rimski možje, ki niso pripadali vodilnim družinam, a so bili vseeno svobodni državljani, so v glavnem imeli dve imeni – *praenomen* in *nomen* – in v takih primerih med rodbino ter družino ni bilo očitne razlike. Na dnu družbe so bili seveda sužnji, ki so nosili le po eno ime. Imena sužnjev niso bila rimska *praenomina*, temveč oznake, kot npr. *Syrus* 'Sirec'.

Tudi rimske ženske so ponavadi nosile le eno ime, tudi če so pripadale pomembnejši družini. Ime, ki so ga nosile, je bilo ponavadi le ženska različica imena njihovih očetov. Hčerka Marka Tulija Cicerona se je imenovala Tullia. Vzorec prevzemanja je lahko bil tudi drugačen; hčerka Marka Vipsanija Agripe se je imenovala Vipsania Agrippina, njene tri hčerke pa so bile Agrippina, Livilla in Drusilla. Prva je dobila ime po materi, naslednji dve pa sta imeni dobili po njuni slavni babici, Liviji Druzili, ki je bila Avgustova žena.

Imena so jasno nakazovala na socialni položaj posameznika; več imen si imel, višje na družbeni lestvici si se nahajal.

(Str. 73)